

HID - Drobilica

Godina II, 2005, br. 3

UDK 0+061

ISSN 1845-4569

Uvodnik

Poštovani čitatelji,

u ovom vas broju podsjećamo da istječe vrijeme za predlaganje kandidata za članove Nacionalnog vijeća za informacijskog društvo. Uz to, donosimo i kraće obavijesti o eu. internetskoj domeni, o zanimljivoj statistici korištenja interneta u EU, kao i o veličini hrvatskog web prostora.

Posebno nam je zadovoljstvo predstaviti članicu Upravnog odbora HID-a i našeg uredništva Živanu Heđbeli koja je upravo magistrirala s temom promjene uloge i položaja pismohrana i arhiva kao posljedicom širenja elektroničke uprave, kao i člana Upravnog odbora HID-a Tvrtka Ujevića koji je magistrirao s temom elektronički modeli znanstvenog komuniciranja. Uz ostale obavijesti o upravo održanim stručnim skupovima, publikacijama i događanjima, s ponosom izdvajamo da je HID predstavio hrvatsko izdanje Europriručnika I & D, knj. 1 i 2 koji će obogatiti inače oskudnu hrvatsku ponudu publikacija u ovom području.

I na koncu, od ovog broja naša i vaša HID-Drobilica ima svoj ISSN broj što pokazuje da „mislimo ozbiljno“.

S poštovanjem,

Ivo Tokić

Sadržai

Suradnja Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) i HID-a.....	str. 2
Poziv za predlaganje kandidata za članove Nacionalnog vijeća za informacijsko društvo ...	2
Statistički pokazatelji o korištenju Interneta u EU	2
.eu internetska domena	3
Izjava o regionalnoj suradnji sveučilišta	3
Službeni obrasci na Internetu?	4
Koliko je velik hrvatski web?	4
Novi magistri informacijskih znanosti	4
"Baza", što je to?	6
CARNet u HGK predstavio e-learning akademiju	6
11. EURASLIC konferencija – "Open Waters - Open Sources", Split, 3.-6.5.2005.	7
CROinfo 2005 Knowledge Management Workshop, Zagreb 13. svibnja 2005.	8
MIPRO 2005.: "S MIPRO-om u društvo znanja", Opatija, 1. do 3. lipnja 2005.	8
ITI konferencija, Cavtat, 20. do 23. lipnja 2005.	8
InfoSeCon 2005, Konferencija o informacijskoj sigurnosti, Cavtat, 6. do 10. lipnja 2005. ...	9
14. europska konferencija o čitanju, Zagreb, 31. srpnja – 3. kolovoza 2005.	9
Electronic Records: A Workbook for Archivists (ICA Study 16)	10
Izvješće Outsell, Inc. otkriva 5,4 milijardi "izgubljenih sati" u traženju informacija	10
Business Intelligence: Što trebate znati o Direktivi EU o privatnosti podataka	11
KM4D Journal	11
Predstavljen Europriručnik I & D	11
Predavanje "Emergentna zajednica Wikipedije"	12
Predstavljen projekt "Akcija povećanja nacionalnog intelektualnog kapitala"	12
Državni zavod za intelektualno vlasništvo obnovio web stranice	13
Jezične tehnologije za hrvatski jezik	13

Suradnja Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) i HID-a

HID kao stručna i znanstvena udruga za svoj program rada svake godine traži i dobiva financijsku potporu od MZOŠ. Tokom veljače 2005. kada se saznalo da se u MZOŠ radi na novoj verziji pravilnika "Minimalni uvjeti za izbor u znanstvena zvanja" HID je smatrao svojom obavezom da u posebnom pismu informira Nacionalno vijeće za znanost pri MZOŠ o svom stručnom stavu u svezi nekih točaka starog pravilnika, te je HID tom prilikom ponudila svoju stručnu pomoć.

Krajem svibnja MZOŠ je dostavio HID-u na mišljenje radnu verziju novog pravilnika. HID je ministarstvu u kratkom zadanom roku dostavio svoje stručno mišljenje, u nadi da će tako pridonijeti radu Nacionalnog vijeća za znanost, te da će na taj način novi pravilnik biti kvalitetniji i jasniji. U fokusu interesa HID-a su u prvom redu informacijski izvori navedeni u pravilniku kao instrumenti u vrednovanju znanstvene produkcije pojedinaca prilikom izbora u znanstvena zvanja. HID je u svom odgovoru predložio da se dobiveni patenti također vrednuju i u prirodnim i tehničkim znanstvenim područjima, kao što se već, po našem mišljenju ispravno, vrednuju u biotehničkom znanstvenom području. Na materijalu dostavljenom MZOŠ u ime HID-a radili su Jadranka Stojanovski, Ines Temmer i Tibor Tóth.

Tibor Tóth

Vijesti

Poziv za predlaganje kandidata za članove Nacionalnog vijeća za informacijsko društvo

Na temelju članka 4. Odluke o osnivanju Nacionalnog vijeća za informacijskog društvo (NN 126/04) Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta objavilo je 27. travnja javni poziv za predlaganje kandidata za članove Nacionalnog vijeća za informacijsko društvo. Nacionalno vijeće za informacijsko društvo (u daljnjem tekstu: Nacionalno vijeće) osniva se s ciljem praćenja i promicanja razvitka informacijskog društva u Republici Hrvatskoj, te predlaganja prioriternih mjera i razvojnih ciljeva.

Rok za predlaganje kandidata je 60 dana od objave poziva (dakle, do 26. lipnja), a javni poziv s objašnjenjem i obrascima nalazi se na stranici:

<http://www.e-hrvatska.hr/ehrvatska/modules.php?name=Sections&op=viewarticle&artid=32>

Ivo Tokić

Statistički pokazatelji o korištenju Interneta u EU

Internet češće koriste muškarci nego žene, te mladi – čak tri četvrtine mladih od 16 do 24 godine. U dobnoj skupini od 25 do 54 godine, Internetom se služi 57% muškaraca i 51% žena, a kod Europljana u dobi od 55 do 74 godine, 26% muškaraca i 16% žena. Internet koristi 89% europskih tvrtki, a polovica tvrtki ima i širokopojasni priključak.

Najviši stupanj upotrebe Interneta među stanovništvom zabilježen je u Švedskoj (82%), Danskoj (76%) i Finskoj (70%), a najniži u Grčkoj, Mađarskoj, Litvi, Poljskoj i Portugalu (29 %). U susjednoj Sloveniji taj udio iznosi 37%.

Dodatne informacije:

- Eurostat: Internet usage by individuals and enterprises 2004 (16 May 2005)
http://epp.eurostat.cec.eu.int/cache/ITY_OFFPUB/KS-NP-05-018/EN/KS-NP-05-018-EN.PDF

Daniela Sraga

.eu internetska domena

Međunarodno tijelo zaduženo za upravljanje domenama na Internetu ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers) službeno je odobrilo stvaranje vršne europske domene koja će imati sufiks .eu. Upravljanje novom domenom preuzet će konzorcij EUrid (European Registry of Internet Domain Names), kojega je Europska komisija odabrala službenog upravitelja nove domene.

U početnom razdoblju od prva četiri mjeseca 2006. godine registracija domena će biti ograničena na javne tvrtke i vlasnike robnih marki kako bi se izbjegao rizik da "cybersquoteri" zakupe neku domenu koja nije njihova i pokušaju je preprodati.

Prema Uredbi Europske komisije 874/2004 kojom se

regulira .eu domena, postojat će tri kategorije izuzetaka pri registraciji:

- nazivi koji će biti blokirani i neće se moći registrirati;
- nazivi koji će biti rezervirani, i moći će ih registrirati samo Europska komisija ili vlade država članica;
- nazivi koji će ostati rezervirani za korištenje .eu registra.

Blokirani nazivi uključuju geografske ili političke nazive, i oni će se eventualno moći registrirati kao poddomene.

Zemlje članice moći će zatražiti da registriranje njihovih službenih naziva, kao i naziva pod kojima su uobičajeno poznate na jednom ili više službenih jezika Unije, mogu zatražiti samo njihove nacionalne vlade ili od njih ovlaštene institucije. Zemlje kandidati i zemlje nečlanice mogu zatražiti da se njihovi službeni nazivi onemoguće za registriranje putem .eu TLD. Te zemlje, u razdoblju od dva mjeseca od stupanja na snagu ove uredbe, mogu uputiti zahtjev Komisiji s popisom naziva koje treba isključiti iz registracije, kako bi oni ostali rezervirani za te zemlje po pridruživanju Europskoj uniji.

Nazivi koji ostaju rezervirani za funkcioniranje .eu registra su: eurid.eu, registry.eu, nic.eu, dns.eu, internic.eu, whois.eu, das.eu, coc.eu, eurethix.eu, eurethics.eu, euthics.eu.

Dodatne informacije:

- Eur-Lex: Regulation on the implementation of the .eu Top Level Domain name (Reg 733/2002) (22 April 2002)
http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2002/l_113/l_11320020430en00010005.pdf
- EUrid
<http://www.eurid.eu/>
- ICANN
<http://www.icann.org/index.html>

Daniela Sraga

Izjava o regionalnoj suradnji sveučilišta

Predstavnici sveučilišta iz BiH, Hrvatske, Slovenije, Makedonije, državne zajednice Srbije i Crne Gore, te Švicarske na dvodnevnom regionalnom seminaru, koji je početkom lipnja održan u Mostaru, prihvatili su zajedničku izjavu kojom se u tim državama predlaže utemeljenje informacijskih središta o visokom obrazovanju radi unapređenja regionalne visokoškolske suradnje.

U zajedničkoj se izjavi posebice ističe potreba snažnije suradnje u provođenju Lisabonske konvencije kojom se propisuju sveučilišni standardi za sve europske zemlje, ili one koje će to postati proširenjem Europske unije.

U zajedničkoj se izjavi zagovara i stvaranje zajedničke baze podataka o ustanovama odgovornim za priznavanje kvalifikacija stečenih visokim obrazovanjem. Sudionici prvog regionalnog seminaru o sveučilišnoj suradnji također su se složili da će ubuduće razmjenjivati dokumentaciju, stručnjake i informacije kako bi pridonijeli procesu reforme i modernizaciji obrazovanja u regiji.

Seminar su organizirali Ministarstvo civilnih poslova BiH i Vijeće Europe, a nazočni su bili i predstavnici međunarodnih organizacija angažiranih u BiH.

Izvor: Hina, pripremio Ivo Tokić

Službeni obrasci na Internetu?

Na sjednici održanoj 20. svibnja 2005. godine Vlada Republike Hrvatske donijela je zaključak kojim se zadužuju tijela državne uprave da sve službene obrasce koje su građani i druge stranke dužni podnositi u propisanom obliku, u postupku pred tijelima državne uprave, objave u elektroničkom obliku na svojim web stranicama.

Dodatne informacije:

<http://www.vlada.hr/Default.asp?ru=131&sid=&jezik=1>

Daniela Sraga

Koliko je velik hrvatski web?

Prema rezultatima projekta "Mjerenje hrvatskog Web prostora" kojeg je provelo SRCE, stranice u vršnoj .hr domeni 'teške' su 1,17 terabajta. Domaći web prostor ima tri puta više poslužitelja nego 2003. godine, a mjesečno nastane oko 400 novih domena.

Od zadnjeg mjerenja (provedeno krajem 2003.), hrvatski Internet prostor narastao je 2,5 puta. Ukupna veličina javno dostupnih stranica u .hr vršnoj internetskoj domeni koje čine površinski web prostor procijenjena je na 1,17 terabajta (TB). Hrvatski Internet prostor ima 33.972 Internet poslužitelja s domenom .hr, što je tri puta više nego u prošlom mjerenju.

Najveći broj resursa, gotovo 50% otpada na HTML koji što se obujmom zauzima nešto manje od 11% uz prosječnu veličinu od približno 25 KB. Na slikovne formate otpada gotovo 30% resursa po broju, odnosno samo 5% po veličini.

Dodatne informacije:

<http://www.srce.hr/mwp/>

Daniela Sraga

Osobne vijesti

Novi magistri informacijskih znanosti

Živana Heđbeli : Položaj, uloga i promjene pismohrana i arhiva kao posljedica širenja elektroničke uprave

Živana Heđbeli rođena je 19. prosinca 1961. godine u Bitoli, Makedonija. Diplomirala je povijest i arheologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. U Hrvatskom državnom arhivu je kao voditelj radne grupe sredila i opisala cca 1,5 dužni kilometar gradiva raznih fondova i zbirki, te izradila relevantna obavijesna pomagala.

Na filozofskom fakultetu u Zagrebu je 21. svibnja 2005. g. obranila magistarski rad "Položaj, uloga i promjene pismohrana i arhiva kao posljedica širenja elektroničke uprave", mentor dr. sc. Damir Boras, izv. prof. Još 1997. g. položila stručni ispit za arhivista. 1999. g. Hrvatski državni arhiv dodijelio joj je zvanje arhiviste specijaliste. 2003.g. položila je državni stručni ispit za stručnog suradnika.

Od 2002. g. radi kao voditeljica Pismohrane u Uredu za opće poslove Hrvatskoga sabora i Vlade RH. Sudjelovala na brojnim međunarodnim i nacionalnim stručnim skupovima, a prevela je *Vodič za upravljanje elektroničkim gradivom s arhivskog stajališta* i *Smjernice za korištenje elektroničkog gradiva*.

Magistarski rad:

Položaj, uloga i promjene pismohrana i arhiva kao posljedica širenja elektroničke uprave

Rad pokazuje kako je informacijska tehnologija omogućila i potaknula stvaranje elektroničke uprave i nametnula novu ulogu i položaj arhiva i pismohrana. Računala pružaju niz novih mogućnosti, ali i otvaraju određene probleme na koje rad ukazuje i određuje položaj, ulogu i promjene pismohrana i arhiva u suvremenom svijetu.

Posebna je pažnja posvećena upravi s kojom su arhivi neraskidivo povezani. Dana je kratka povijest nastanka arhiva, razvoja arhivske teorije i prakse u svijetu i Hrvatskoj, te objašnjeni osnovni pojmovi vezani uz upravu i uredsko poslovanje. Položaj suvremenih arhiva i pismohrana obrađen je pomoću ključnih elemenata koji definiraju njihovu ulogu i zadaće: relevantni nacionalni i međunarodni zakoni, uprava i uredsko poslovanje, arhivska služba i praksa - dostupni kvantitativni podaci o gradivu, arhivima i arhivistima, krucijalni problemi. Posebna je pažnja posvećena odnosu arhiva i pismohrana, obavjesnim pomagalima, privatnom gradivu, elektroničkim dokumentima i projektima vezanim uz njih. Dani su koncepti suvremenih metoda vrednovanja, prikazan odnos arhiva prema korisnicima i javnosti.

Prikazani su najznačajniji pravci u suvremenoj arhivskoj teoriji, s posebnim osvrtom na post-modernizam, promišljanjima struke o budućnosti arhiva, te perspektive razvoja arhivske službe u svijetu i Hrvatskoj, kao i uloge i zadaće arhivista u budućnosti.

Tvrtko Ujević : Elektronički modeli znanstvenog komuniciranja

Tvrtko Ujević je 1988. diplomirao sociologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a 1993. položio stručni ispit iz knjižničarstva. Na istom fakultetu je 2004. završio poslijediplomski studij iz informacijskih znanosti i obranio magistarski rad s temom „Elektronički modeli znanstvenog komuniciranja“.

Zaposlio se 1985. u knjižnici „Božidar Adžija“, 1990. prelazi u knjižnicu „Dubrava“ na mjesto knjižničara informatora, a od 1992. radi kao specijalni knjižničar za društvene znanosti u „Gradskoj knjižnici Zagreb“. 1996. prelazi u Stručnu knjižnicu Hrvatske narodne banke gdje 1998. postaje voditelj Informacijskog knjižničnog odjela Hrvatske narodne banke.

Sudjelovao je na brojnim međunarodnim i nacionalnim stručnim skupovima i autor je više znanstvenih i stručnih radova.

Magistarski rad:

Elektronički modeli znanstvenog komuniciranja

Rad je strukturalno podijeljen na dvije tehnološko povijesno uvjetovane cjeline: analognu i digitalnu komunikaciju u sferi znanosti. Cilj rada nije bio odgovor na pitanje da li je ubrzani razvoj tehnologije uvjetovao promjenu znanstvene komunikacije, već potvrda teze da je unatoč evidentnim tehnološkim promjenama suština u prijenosu novih znanstvenih spoznaja ostala ista.

Svrha znanstvene komunikacije od samog njezinog početka je učinkovita distribucija informacija o rezultatima, metodama, novim postupcima i proizvodima u znanosti, dok učinkovitost znanstvene komunikacije ovisi o primijenjenim modelima shodno postignutom tehnološkom razvoju. Kroz primjer znanstvenog časopisa kao formativnog, komunikacijskog i memorijskog medija bilježe se svi elementi tehnološke transformacije, od analognog do digitalnog formata. Tumačenjem primjene razvijenijih elektroničkih modela znanstvene komunikacije (kao što su npr. model napredne fizike, model projekta ljudskog genoma ili model suradnje), utvrđujemo postojanost svih institucija tradicionalnog znanstvenog časopisa: akademski autoritet, sustav kontrole kvalitete, etičke norme, intelektualno vlasništvo.

Posljednje poglavlje magistarske radnje, kroz provedene studije o korisnicima elektroničkih znanstvenih časopisa, obrađuje problematiku usvajanja novih spoznaja – inovacija te u konačnici naglašava prednosti i nedostatke novog medija.

Pripremio Ivo Tokić

"Baza", što je to?

U mnogim stručnim, pa čak i znanstvenim člancima, kao i na mnogim web stranicama nalazimo riječ "baza" - samo tako, bez ikakvog dodatka. Netko već mora i javno ukazati na tu pojavu i upozoriti stručnu javnost da kada se u informacijskoj djelatnosti napiše samo riječ "baza" da to ne znači ništa, odnosno može značiti svašta, a ne samo bazu podataka kao što obično autori takvih tekstova misle napisati, ali progutaju drugi dio tog naziva. To je običan "šlamperaj".

Što je "baza"?

"Rječnik hrvatskoga jezika" (Leksikografski zavod *Miroslav Krleža*; Školska knjiga; Zagreb, 2000.) pod natuknicom "baza" osim što nas informira da je riječ grčkog podrijetla, navodi slijedeća značenja:

(1) temelj, osnova, podnožje, podloga (2) *mat a*) broj *a* u potenciji *a b*) osnova lika ili tijela (3) *kem* spoj koji reagirajući s kiselinama stvara soli, sadrži hidroksidnu skupinu ili ione, disocira se u vodenoj otopini; lužina (4) *pom/voj* područje uređeno za smještaj borbenih sredstava i njihovih posada; *vojna ~*, *pomorska ~*, *zračna ~* (5) *soc/ek* materijalna, gospodarska osnova • *asfaltna ~ grad* pogon za proizvodnju asfalta • *~podataka inf* skup pohranjenih podataka u računalnom sustavu, logički povezanih, kojima se može pristupiti i koristiti se njima po potrebi.

Termin "baza podataka" preuzeli smo iz engleskog jezika, (dobar pregled nalazi se na adresi <http://www.answers.com/database&r=67>) tako da smo preveli riječ "database", što su anglosaksonci u početku pisali odvojeno "data base", pa sa crticom "data-base", a sada već uglavnom bez ikakvog razmaka (sličan razvojni put pokazuje i "on line", "on-line" i konačno "online").

Nama, informacijskim specijalistima, "baza podataka" ima ono značenje koje navodi spomenuti "Rječnik hrvatskoga jezika". Računalni stručnjaci, informatičari, pod tim pojmom često podrazumijevaju softverske alate korištene za izgradnju baza podataka.

Ako se malo poigramo i istražimo na domaćem dijelu sadržaja na Internetu, možemo vidjeti da nepažljivim korištenjem izraza - zaboravljajući pravo značenje riječi baza i baza podataka, dobivamo: baze automobila (baze podataka o automobilima), baze knjiga, baze časopisa, baze tekstova, baze pjesama, baze nekretnina, baze članaka, baze fotografija, baze gradova, baze linkova, baze projekata, baze sudaca, baze registarskih tablica, baze recepata, baze viceva, baze gljiva itd.

Znam da tu pomoći nema, ali barem da mi u informacijskoj struci pripazimo malo kako se izražavamo i kada govorimo o bazama podataka, tada to moramo tako i napisati.

Tibor Tóth

Obrazovanje

CARNet u HGK predstavio e-learning akademiju

<http://www.carnet.hr/ela>

Hrvatska akademska i istraživačka mreža-CARNet održala je 1. lipnja u Hrvatskoj gospodarskoj komori (HGK) prezentaciju e-learning akademije (ELA), pokrenute ove akademske godine kao prvi obrazovni program u Hrvatskoj u kojem se cjelokupna nastava izvodi putem Interneta.

ELA se provodi, kako je bilo istaknuto na prezentaciji, kroz tri jednogodišnja programa tzv. e-learning management, e-learning tutoring i course design, koji su razvijeni i izvode se u suradnji sa Sveučilištem British Columbia iz Vancouvera u Kanadi.

Predstavnici CARNeta su kazali i da je prošle godine u listopadu uvodnom radionicom počela nastava za 27 polaznika prve generacije programa e-learning management, dok je početkom ožujka ove godine počela nastava i za 40 polaznika programa e-learning tutoring i e-learning course design. Sredinom listopada ove godine ponovo će, kako su najavili, krenuti nastava za sva tri programa.

Opisujući te programe naglasili su da e-learning management omogućuje stjecanje vještina i znanja potrebnih za učinkovitu implementaciju e-learninga u visoko obrazovanje u Hrvatskoj. Namijenjen je

srednjem menadžmentu te upravnim strukturama u visokoškolskim ustanovama koje su u ranoj fazi implementacije e-learninga ili tek planiraju uvesti tehnologiju u nastavne procese.

Program za stjecanje certifikata e-learning tutoring omogućuje dobivanje i razvijanje specifičnih znanja i vještina potrebnih za uspješno komuniciranje s udaljenim polaznicima te za poticanje njihove interakcije i pružanje adekvatne pomoći polaznicima u njihovom samostalnom radu. Namijenjen je profesorima, nastavnicima, instruktorima i tutorima, odnosno svima koji održavaju ili planiraju održavati nastavu u online okruženju.

E-learning course design se bavi pitanjima važnim za autore on-line edukacijskih sadržaja i nastavnih aktivnosti u online okruženju te tehničkom i drugom osoblju koje osigurava podršku. Namijenjen je nastavnicima, tehničkom osoblju i drugom osoblju za podršku koji se žele baviti osmišljavanjem i razvijanjem online edukacijskih sadržaja i nastavnih aktivnosti.

Izvor: Hina, pripremio Ivo Tokić

Skupovi, konferencije

11. EURASLIC konferencija – “Open Waters - Open Sources” Split, 3.-6.5.2005.

U organizaciji Knjižnice Instituta Ruđer Bošković iz Zagreba i Knjižnice Instituta za oceanografiju i ribarstvo iz Splita, od 3.-6.5.2005. u Splitu je održana 11. EURASLIC konferencija, pod nazivom “Open Waters - Open Sources”.

EURASLIC (European Association of Aquatic Science Libraries and Information Centres) je udruga europskih knjižnica i informacijskih centara unutar institucija koje se bave oceanografijom i hidrologijom. Udruga je osnovana 1988., s ciljem suradnje koja se ostvaruje kroz dobro organiziranu besplatnu međuknjižničnu posudbu, pomoći u opremanju knjižnica u zemljama u razvoju i podršci regionalnim projektima. Članovi EURASLICa iz 28 europskih zemalja okupljaju se svake dvije godine na konferenciji radi razmjene iskustva i informacija.

Ovogodišnju konferenciju, koja je okupila 50 sudionika iz 16 zemalja, pozdravnim govorima otvorili su ravnateljica Instituta za oceanografiju i ribarstvo iz Splita Ivona Marasović, voditeljica Knjižnice Instituta Ruđer Bošković Jadranka Stojanovski, te predsjednik EURASLIC-a Jan Haspeslagh. Tijekom konferencije na aktualnu temu slobodnog pristupa znanstvenim informacijama održano je 16 predavanja, 3 radionice i 5 diskusijskih grupa. Predstavljeno je 15 izvještaja (country/Institutional report), 2 prezentacije sponzora, 6 postera, a održani su i sastanci Odbora EURASLICa, kao i poslovni sastanak prisutnih članova.

Konferencija je počela zanimljivim predavanjem Pauline Simpson iz National Oceanography Centre u Southamptonu koja je predstavila slobodan pristup informacijama kroz postojeće inicijative i repozitorije: BOAI (Budapest Open Access Initiative), ArXiv, SPARC (Scholarly Publishing and Academic Research Resource Coalition), DOAJ (Directory of Open Access Journal), DOAR (Directory of Open Access Repositories) i druge. O nacionalnom repozitoriju afričkih oceanografskih institucija i organizaciji ODINPubAfrica Project govorio je Marc Goovaerts iz University library LUC, Diepenbeek, Belgija. Jadranka Stojanovski iz Instituta Ruđer Bošković predstavila je postojeće inicijative u Hrvatskoj (CROSBI - Hrvatsku znanstvenu bibliografiju), HRČAK (portal otvorenog pristupa hrvatskim znanstvenim i stručnim časopisima); OPZI (Otvoren pristup znanstvenim informacijama), ELIS, CARNet). Hrvatski znanstveni časopis Acta Adriatica u izdanju Instituta za oceanografiju i ribarstvo, predstavila je Anita Marušić, a Darko Hren prezentirao je časopis Croatian Medical Journal. Vizualnim prikazom ljepota jadranskog podmorja sudionici su upoznati s radom udruge "Grupa sredozemna medvjedica", a predstavljena je i baza MEDAS (Marine Environmental Database of the Adriatic Sea) razvijena na Institutu za oceanografiju i ribarstvo, za prikupljanje ocenografskih podataka.

EURASLIC je članica međunarodne udruge IAMSLIC (International Association of Aquatic and Marine Science Libraries and Information Centres), te su na konferenciji sudjelovali i predstavnici IAMSLICa, Barbara Butler, Steven Watkins iz SAD-a, te Denis Shaw iz Australije.

Knjižnica Instituta Ruđer Bošković iz Zagreba i Knjižnica Instituta za oceanografiju i ribarstvo iz Splita, dugogodišnje aktivne članice i sudionice u radu EURASLIC-a, iskazale su se dobrom organizacijom konferencije, na zadovoljstvo svih sudionika. Za organizaciju slijedeće konferencije kandidirale su se Belgija i Ukrajina.

Mirjana Mihalić

CROinfo 2005 Knowledge Management Workshop, Zagreb 13. svibnja 2005.

U organizaciji Hrvatskog informacijskog i dokumentacijskog društva (HID) i Nacionalne sveučilišne knjižnice 13. svibnja ove godine već po peti put održan je stručni skup posvećen problematici upravljanja znanjima CROinfo Knowledge Management www.nsk.hr/croinfo.

Za razliku od prethodnih godina ovogodišnji skup je organiziran u obliku radionice s ograničenim brojem sudionika uz vodstvo dva vrhunska stručnjaka iz predmetnog područja iz Velike Britanije. Jutarnji dio radionice vodio je Chris Collison (www.chriscollison.com), dok je popodnevnu radionicu vodila Monika Rozzen (http://www.nsk.hr/croinfo/croinfo5/MonikaRozen_CV.htm). Polaznici radionice većinom su bili iz Hrvatske, ali imali smo jednu osobu iz Slovenije i dvije iz Mađarske. Za uspješnu organizaciju osim članova Organizacijskog odbora sastavljenih od članova HID-a i suradnika NSK, posebno je zaslužna bila predsjednica organizacijskog odbora Zrinka Banić Tomišić (HID).

HINA je izvjestila o našem skupu, a ta se vijest između ostalih može pročitati i na Iskon portalu <http://www.iskon.hr/novac/page/2005/05/13/0085006.html>.

Tibor Tóth

MIPRO 2005.: "S MIPRO-om u društvo znanja", Opatija, 1. do 3. lipnja 2005.

U Opatiji je od 1. do 3. lipnja održan Međunarodni skup o informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji, elektronici i mikroelektronici MIPRO 2005, na kojem se okupilo oko 1000 sudionika.

Skup se održao pod sloganom "S MIPRO-om u društvo znanja", a na znanstvenim i stručnim savjetovanjima, konferencijama, seminarima, okruglim stolovima i prezentacijama sudjelovali su stručnjaci iz 29 zemalja koji su predstavili oko 200 stručnih radova.

Ovogodišnji je skup bio namjenjen promoviranju domaćih znanja i proizvoda iz najmodernijih tehnologija. Među

ostalim, održala su se savjetovanja o mikroelektronici, elektronici i elektroničkim tehnologijama, hipermedijskim i grid sustavima, telekomunikacijama i informacijama, računalima u tehničkim sustavima, inteligentnim sustavima, digitalnoj ekonomiji, sigurnosti informacijskih sustava te poslovnim inteligentnim sustavima. Jedna od tema skupa bila je i politika razvoja informacijskog društva Bosne i Hercegovine o kojoj su govorili predstavnici Ministarstva komunikacije BiH.

Izvor: Hina, pripremio Ivo Tokić

ITI konferencija, Cavtat, 20. do 23. lipnja 2005.

Tradicionalna, 27. međunarodna konferencija Information Technology Interfaces ITI 2005., u organizaciji Sveučilišnog računskog centra (SRCE), održat će se od 20. do 23. lipnja u Cavtatu, a ove će godine glavna tema biti "High Performance Computing, Networking and Grid",

Konferencija će okupiti više od 150 znanstvenika iz Hrvatske i svijeta, a u četiri dana bit će prikazano gotovo 80 posto svega što se danas može znati o informacijskim i komunikacijskim tehnologijama, rekao je ravnatelj SRCE-a Zoran Bekić. Na konferenciju je pristiglo 155 radova od 338 autora iz 34 zemlje, a u zbornik je nakon stroge recenzije ušlo 106 radova od kojih 32 iz Hrvatske i 74 iz inozemstva.

U sklopu konferencije održat će se tradicionalni 12. susret biometričara i 10. biokemijska škola koju organizira Hrvatsko biometrijsko društvo. Kao posebno atraktivnog predavača na ovogodišnjoj konferenciji, predsjednica Programskog odbora konferencije Vesna Lužar Siffler istaknula je američkog znanstvenika Wolfganga Gentzscha, jednog od vodećih svjetskih stručnjaka za Grid tehnologije koje danas zauzimaju središnje područje interesa informatičkih znanstvenika.

Grid je raspodijeljeno računalno okružje koje omogućuje povezivanje zemljopisno udaljenih sredstava u jedinstven sustav. Takvim povezivanjem ostvaruje se veći ukupni kapacitet sustava, bolje iskorištenje pojedinih sredstava a korisnicima i njihovim aplikacijama omogućuje se pristup udaljenim sredstvima.

Međunarodna znanstvena konferencija ITI održava se već 31 godinu, a prvi put je održana u Zagrebu 1974. godine. Skup tradicionalno okuplja relevantne znanstvenike i stručnjake iz različitih područja informatike i računalstva s ciljem interdisciplinarnog razmjene znanja i nalaženja puteva za njegovu primjenu.

Izvor: Hina, pripremio Ivo Tokić

**Međunarodna konferencija o informacijskoj sigurnosti
InfoSeCon 2005
Cavtat, 6. do 10. lipnja 2005. <http://www.infosecon.org/>**

Konferenciju su organizirali britanski Information Security Bulletin, hrvatski Zavod za ispitivanje kvalitete i Udruga za promicanje informacijske sigurnosti, a suorganizator okruglog stola je Središnji državni ured za e-Hrvatsku. Konferencija se održava uz punu podršku Europske agencije za mrežnu i informacijsku sigurnost (ENISA). U doba naglog porasta sofisticiranosti kriminalnih djelatnosti i prepoznavanja znanja i informacije kao najveće vrijednosti svake organizacije, izloženost rizicima iz dana u dan eksponencijalno raste, a klasične metode zaštite više nisu djelotvorne. Dostupnost najsofisticiranijih alata kibernetičkim kriminalcima iz dana u dan pruža sve veću prednost pred tromim i često i siromašnim policijskim odjelima zaduženima za ovu vrstu kriminala. Ovi su alati preko Interneta postali toliko lako dostupni da su vrlo česti slučajevi maloljetne djece koja su ne znajući se njima služiti, nekim kompanijama nanijele ozbiljne štete. Danas štete nastale zbog slučajnog ili namjernog gubitka ili odavanja informacija zauzimaju neslavno prvo mjesto na rang listama uzroka gubitaka u razvijenom svijetu.

Kako u uvjetima ovisnosti o informacijskim tehnologijama osigurati kontinuitet poslovanja svoje organizacije, sačuvati povjerljive podatke svojih klijenata i svoje zemlje bile su teme InfoSeCon-a 2005.

Na ovoj, u svijetu jedinstvenoj konferenciji preko 30 neovisnih vrhunskih svjetskih stručnjaka – eksperata, obradilo je probleme informacijske sigurnosti specifične za područje zemalja istočne Europe i EU pristupnica. InfoSeCon je osim samih predavanja i okruglih stolova ponudio i niz radionica vezanih uz specifične probleme u osiguranju informacija, kao što su optimiziranje ulaganja u informacijsku sigurnost, provjere sigurnosti informacijskih sustava, implementacija sigurnosnih standarda, sigurnost komunikacija, računalna forenzika, obrane od napada s Interneta i druge, te izložbu sigurnosnih rješenja.

Ivo Tokić

**14. europska konferencija o čitanju «Pismenost bez granica»
Zagreb, 31. srpnja – 3. kolovoza 2005.
<http://www.hcd.hr/conference/>**

Hrvatsko čitateljsko društvo i Europski odbor Međunarodne čitateljske udruge organizatori su 14. europske konferencije o čitanju koja će se ovog ljeta održati u Zagrebu. Konferencija će imati naglasak na važnosti pismenosti na međunarodnoj razini i međunarodnoj suradnji u rješavanju pitanja i problema vezanih za pismenost. Neke od podtema su Pismenosti i demokracija, Pismenost i tehnologija, Pismenosti i cjeloživotno učenje... Zadnji rok za prijavu je 20. srpanj. Očekuje se oko 350 sudionika iz cijelog svijeta. Konferencija je zanimljiva za sve koji se bave ili ih zanimaju razni aspekti pismenosti i čitanja.

Hrvatsko čitateljsko društvo (HČD) radi na promicanju čitanja i razvijanjem svijesti o važnosti pismenosti i čitanja. Član je Međunarodne čitateljske udruge (International Reading Association) i Europskog komiteta Međunarodne čitateljske udruge. Glasilo HČD-a zove se *Hrčak*, a izlazi tri puta godišnje u tiskanom obliku.

Više:

- Hrvatsko čitateljsko društvo <http://www.hcd.hr/index.php>
- Glasilo *Hrčak* <http://www.hcd.hr/index.php?cont=hrcak>
- International Reading Association <http://www.reading.org/>
- Europski odbor Međunarodne čitateljske udruge (The International Development in Europe Committee of the International Reading Association) <http://www.clemensconcepts.nl/idec/>

Marina Mayer

Electronic Records: A Workbook for Archivists (ICA Study 16)

Međunarodno arhivsko vijeće (ICA – International Council on Archives) objavilo je krajem travnja 2005. g., uz financijsku potporu UNESCO-a, željno očekivani priručnik: *Electronic Records: A Workbook for Archivists (ICA Study 16)*. Priručnik (59 stranica) o zapisima u elektroničkim sustavima, uključivo mrežno okruženje, rezultat je rada MAV-ovog Komiteta o aktivnom gradivu u elektroničkom okruženju (CER, 2000-2004) i bavi se upravljanjem i čuvanjem elektroničkih dokumenata kroz čitav njihov životni ciklus. Priručnik se nastavlja na MAV-om (objavljen 1997. g., a 1999. g. preveden u Hrvatskoj) *Vodič za upravljanje elektroničkim gradivom s arhivskog stajališta*. Publikaciju (59 stranica) uz uvod tvori šest poglavlja i dva dodatka. Djelo je rezultat rada mnogih, a vodeći su autori pojedinih poglavlja: Michael Wettengel, Michael Miller, Niklaus Bütikofer, Kevin Ashley, Ivar Fonnes i Kimberly Barata. Urednik je Andrew McDonald, predsjednik Komiteta.

Djelo je usredotočeno na zapise koji su nastali ili će nastati e-uredskim poslovanjem u mrežnim okruženjima (dokumenti, baze podataka...), a ne bavi se digitaliziranim arhivskim gradivom.

Publikacija je u e-obliku besplatno dostupna na web stranici: <http://www.ica.org>, odnosno izravno na: <http://www.ica.org/biblio.php?pdocid=285>

Živana Heđbeli

Izješće Outsell, Inc. otkriva 5,4 milijardi "izgubljenih sati" u traženju informacija

Outsell, Inc. je izradio studiju pod nazivom "2001 vs. 2005: Research Study Reveals Dramatic Changes Among Information Consumers" u kojoj uspoređuje praksu profesionalnih korisnika informacija kakva je prisutna danas s onom otprije četiri godine. U studiji je ispitano više od 2000 profesionalaca iz područja financija, prava, informacijske tehnologije, prodaje i marketinga, znanosti i tehnologije, proizvodnje i nabave. Da bi učinkovito prikupili informacije, profesionalci se danas okreću od metoda pretraživanja slobodnog interneta kakve su koristili do pred koju godinu, te danas sve više traže informacije od stručnjaka ili kolega, kao i posebnih informacijskih servisa (npr. alerting service) i sl.

Nađeno je, između ostalog, sljedeće:

- Manje pouzdanje u slobodni internet - danas 67 % stručnjaka ide na slobodni internet tražeći informacije, nasuprot 79 % u 2001. Danas se njih 15 % oslanja i na kompanijski intranet (porast s prijašnjih 5 %), a 9 % konzultira svoje kolege (porast s 5 %). Nadalje, pri traženju informacija manje ih se uzda u redovne obavijesti, članove njihovih timova ili knjižnice (danas 51% prema 68% u 2001.).
- Pretraživanje vremenski vodi u pogrešnom smjeru - I vrijeme potrošeno za nalaženje informacija kao i za njihovu analizu danas ide u pogrešnom smjeru. Informacijski stručnjaci danas troše 11 sati tjedno u potrazi za informacijama prema 8 sati u 2001. Isto tako, danas profesionalci troše više vremena na traženje informacija (53%) nego prije četiri godine kada su mogli potrošiti 56 % svoga vremena na analiziranje informacija. Ukupno, vrijeme potrošeno na prikupljanje i traženje informacija kao i na njihovo prevođenje procjenjuje se na 5,4 milijarde izgubljenih sati godišnje u američkim kompanijama.

Nešto više informacija o izvješću može se dobiti na niže navedenom linku, a inače izvješće publicirano 6.5.2005. u formatu PDF košta 1,095 USD.

Dodatne informacije:

http://www.tekрати.com/T2/Analyst_Research/ResearchAnnouncementsDetails.asp?Newsid=5057

Ivo Tokić

Business Intelligence: Što trebate znati o Direktivi EU o privatnosti podataka

Ako obavljate IT poslove – posebno ako to uključuje korištenje podataka iz poslovanja EU – trebate pročitati ovaj članak o Direktivi EU o privatnosti podataka koja je još 25.10.1998. stupila na snagu. Iako je cilj Direktive potaknuti slobodan protok podataka, kršenje njezinih odredbi može imati za posljedicu kazne, građanske tužbe i embargo na podatke. Stoga, prilikom iščitavanja ovog članka (pisanog s američkog gledišta i interesa) i Direktive obratite pažnju da je njezin naglasak na individualnim pravima, a ne poslovnim potrebama.

Članak je dostupan na adresi:

http://www.dmreview.com/article_sub.cfm?articleId=1028642

Ivo Tokić

KM4D Journal

http://inasp.ilt.org/journal_index.php?jid=3&ab=KM4DJ

Novi e-časopis (slobodan pristup cjelovitom tekstu) KM4D Journal (*Knowledge Management for Development Journal*) bavi se upravljanjem znanjem (*knowledge management*) u kontekstu razvoja. Radovi donose konkretne slučajeve, analize i istraživanja o ulozi znanja u procesu razvoja. Časopis ima međunarodnu recenziju.

Na stranicama časopisa može se pristupiti i forumu na istu temu. Časopis izdaje međunarodna udruga Knowledge Management for Development (KM4Dev, <http://www.km4dev.org/>).

Marina Mayer

Događanja

Predstavljen EUOPRIRUČNIK I & D

Povodom obilježavanja Dana Europe, 9. svibnja 2005., HID je u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici predstavio hrvatsko izdanje EUOPRIRUČNIKA I & D, knj. 1. Znanja i odlike europskih stručnjaka za informacije i dokumentaciju, knj. 2. Razine kvalifikacije europskih stručnjaka za informacije i dokumentaciju

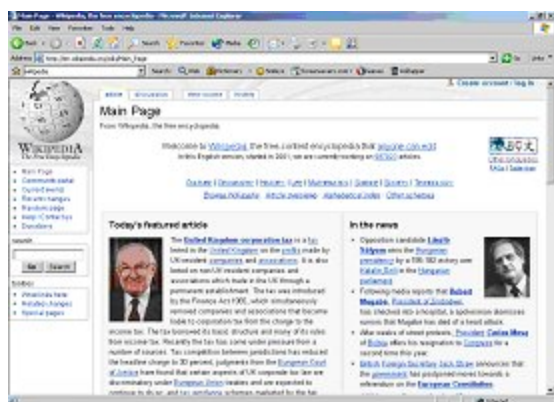
O publikaciji su govoriti dr. sc. Josip Stipanov, glavni ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice, prof. dr. sc. Tatjana Aparac-Jelušić, Filozofski fakultet Sveučilišta u Osijeku, Branka Molnar, predsjednica Zagrebačkoga arhivističkog društva i mr. sc. Tibor Tóth, predsjednik Hrvatskoga informacijskog i dokumentacijskog društva.

Istaknuta je velika potreba za ovakvim priručnicima u skoro svim područjima prakse I & D stručnjaka, naročito u odnosu s korisnicima, u upravljanju sadržajima i znanjem, upravljanju fondovima, rukovanju dokumentima, te u oblikovanju informacijskih sustava i razvojnih aplikacija.

Dobro organiziranoj prezentaciji knjige prisustvovalo je oko 30 informacijskih i dokumentacijskih stručnjaka.

Živana Heđbeli

Predavanje "Emergentna zajednica Wikipedije"

Multimedijalni institut, kroz suradnički projekt Swarm Intelligences, i Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNet organizirao je treće u nizu predavanja na temu "Društvo znanja i slobodna razmjena informacija". Riječ je o predavanju Jimmy Walesa koje je pod nazivom "Emergentna zajednica Wikipedije" održano 12. svibnja 2005. godine u Novinarskom domu (Perkovčeva 2) u Zagrebu. Snimka predavanja bit će dostupna na adresi <http://mod.carnet.hr/hr/carnet/>.

Jimmy Wales je pokretač Wikipedije, najveće višezječne enciklopedije na Internetu koja je s preko 1.700.000 leksikografskih jedinica i 199 jezika posljednjih godina postala jedan od najopširnijih i najpoznatijih elektronskih izvora informacija i znanja

na svijetu. Od drugih enciklopedija razlikuje je to što se za kreiranje sadržaja u potpunosti oslanja na suradničko pisanje korisnika na Internetu - bilo tko je slobodan dodati i preurediti bilo koji tekst u njoj. Razlikuje je i to što, zbog tehnoloških mogućnosti brzog i lakog objavljivanja kojemu svi imaju pristup, Wikipedija puno brže leksikografski obrađuje aktualne fenomene.

Za razliku od drugih primjera masovne suradnje na Internetu, na primjer Slashdota ili Ebaya, koji su zasnovani na umjetnim reputacijskim sustavima, Wikipedija se oslanja na dogovor autora kako bi osmislila smjernice ponašanja, stil pisanja i sadržaj, te tako tvori istinsku zajednicu. Svi sadržaji na Wikipediji objavljeni su pod GNU Licencom za slobodnu dokumentaciju i mogu se slobodno preuzimati, nadopisivati i dalje objavljivati. Na predavanju u Zagrebu Jimmy Wales je govorio o nastanku, razvoju i oblicima organizacije unutar zajednice Wikipedije.

Izvor: CARNet, Ured za odnose s javnošću, pripremio Ivo Tokić

Predstavljen projekt "Akcija povećanja nacionalnog intelektualnog kapitala"

Boljim korištenjem postojećih ljudskih potencijala u tvrtkama može se ostvariti najmanje 5 do 10 postotno povećanje efikasnosti, istaknuo je predsjednik Zajednice za unapređenje intelektualnog kapitala Ante Pulić predstavljajući projekt "Akcija povećanja nacionalnog intelektualnog kapitala" (APENIK).

Projekt je pokrenula Hrvatska gospodarska komora u suradnji s Centrom za intelektualni kapital i zagrebačkom tvrtkom C.I.K. d.o.o., a projekt će obuhvatiti hrvatske tvrtke zainteresirane za provedbu programa unapređenja efikasnosti poslovanja. Cilj projekta je unapređenje poslovanja i konkurentnosti tvrtki kako bi što spremnije dočekale ulazak Hrvatske u Europsku Uniju. Tako se tvrtka upoznaje s karakteristikama ekonomije znanja i značenjem ključnog resursa - intelektualnog kapitala i dobiva se nova perspektiva poslovanja za 21. stoljeće, a pojačanim fokusiranjem na znanje i intelektualni kapital tvrtka povećava svoju vrijednost i konkurentnu sposobnost.

Pulić je iznio i primjer brodogradilišta Uljanik u kojem se APENIK primjenjuje od 2000. godine što je rezultiralo postizanjem boljih rezultata poslovanja. Tako je primjerice u razdoblju od 2000. do 2004. godine Uljanik smanjio trajanje gradnje brodova za 54 % i smanjio efektivne sate rada za 65 %.

Izvor: Hina, pripremio Ivo Tokić

Državni zavod za intelektualno vlasništvo obnovio web stranice

<http://www.dziv.hr/>

Državni zavod za intelektualno vlasništvo (DZIV) obnovio je svoje web stranice. Na njima se mogu naći informacije vezane za zaštitu intelektualnog vlasništva, priznanje prava intelektualnog vlasništva u Hrvatskoj, međunarodnoj zaštiti, međunarodnoj patentnoj prijavi...

Zavod uz naplatu pruža uslugu pretraživanja raspoloživih informacijskih fondova industrijskog vlasništva. Zavodska Knjižnica raspolaže tiskanom i elektronskom građom iz područja intelektualnog vlasništva i otvorena je za sve zainteresirane građane. Sa stranica se pristupa i službenom glasilu DZIV-a, *Hrvatskom glasniku intelektualnog vlasništva*. Cjelovit tekst *Glasnika* dostupan je u PDF formatu.

Moguće je i pretraživanje baze podataka objavljenih prijava i prava industrijskog vlasništva u Republici Hrvatskoj (uključuje patente, žigove međunarodne i domaće registracije i industrijska obličja). Baza se ažurira dvomjesečno.

Marina Mayer

Jezične tehnologije za hrvatski jezik

<http://www.hnk.ffzg.hr/jthj/default.htm>

Na stranicama Zavoda za lingvistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu nalazi se izuzetno zanimljiva stranica Jezične tehnologije za hrvatski jezik. Jezične tehnologije (*Human Language Technologies*) tehnologije su koje se bave različitim vidovima jezičnoga inženjerstva. U najširem smislu te tehnologije obuhvaćaju:

- primjenu jezičnoga znanja u interakciji čovjeka i stroja
- omogućivanje automatske višejezičnosti u računalnim sustavima
- obradu informacija pohranjenih u prirodnojezičnom obliku

Jezične tehnologije nadalje uključuju prepoznavanje govora, generiranje govora, razumijevanje

govorenoga jezika, identifikaciju i provjeru govornika, dizajn i analizu dijaloga, dizajn kontroliranih jezika, obradu arhiviranih dokumenata, optičko prepoznavanje pismena (OCR), i dr.

Ova je stranica Web-lokacija s relevantnim podacima o jezičnim tehnologijama za hrvatski jezik. Ovdje ćete naći linkove na ustanove i projekte koji se bave jezičnim tehnologijama za hrvatski jezik, linkove na stranice inojezičnih projekata koji se bave jezičnim tehnologijama, linkove na korpuse i rječnike brojnih jezika (uključujući i hrvatski) i linkove na računalno-tehnološke alate za hrvatski i druge jezike.

Pripremio Ivo Tokić

HID-Drobilica

Glavni urednik : mr.sc. Ivo Tokić, tel. 01/2450-355, e-mail: ivo.tokic@ina.hr

Članovi uredništva: mr.sc.Tibor Toth, mr.sc. Živana Hedbeli, Marina Mayer, mr.sc.Daniela Sraga, mr.sc. Žaneta Baršić Schneider
HID

Hrvatske bratske zajednice 4, 10000 Zagreb, Hrvatska

Tel.: +385 1 3722 643; faks: +385 1 3722 630 <http://www.hidd.hr>

Matični broj: 0513814

Žiro račun: 2340009-110007285